Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de College vergadering van 12 november 2024

Portefeuille: Openbare Orde en Veiligheid (2)
Agendapunt: B19

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het voorleggen van het voorstel aan de gemeenteraad om de kennisgevingstermijn voor demonstraties aan te passen

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met de Nota van Beantwoording, zoals opgenomen in bijlage 1, waarmee het college in gaat op de inspraakreacties over het voornemen in de APV een aanpassing van de kennistermijn te maken.

2. In te stemmen met het ter besluitvorming voorleggen aan de raad van wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), zoals opgenomen in bijlage 2. Met deze verordening wordt de kennisgevingstermijn in de APV zo aangepast:

    1. 2x24 uur voor statische demonstraties elders in de stad;

Kernboodschap

Begin november zijn in Amsterdam voor het jaar 2024 al 2500 demonstraties aangemeld. Vanwege het toenemend aantal, grotere omvang en complexiteit van de demonstraties in de stad is de wens van de driehoek om demonstraties eerder aan te melden, zodat demonstraties goed gefaciliteerd kunnen blijven worden. Voor de Dam wordt een kennisgevingstermijn van 3 dagen voorgesteld, voor dynamische demonstraties elders in de stad zijn dit 2 dagen.

Bestuurlijke achtergrond

In een raadsbrief over ontwikkelingen in het demonstratierecht d.d. 22 juni 2023 is aangekondigd dat het college de Raad een voorstel zal voorleggen voor aanpassing van de kennisgevingstermijn (bijlage).

Op 13 februari 2024 heeft het college ingestemd met het voorstel voor het wijziging van de kennisgevingstermijn en het vrijgeven van het voorstel voor inspraak. Van 26 februari t/m 8 april 2024 konden inwoners van Amsterdam hun zienswijzen bekend maken.

Bestuurlijke prioriteit

NVT

Wettelijke grondslag

Artikel 149 Gemeentewet (verordenende bevoegdheid gemeenteraad)

Artikelen 3 en 4 Wet openbare manifestaties (Wom)

Onderbouwing besluit

1. Nota van Beantwoording inspraak Verlenging kennisgevingstermijn

Van 26 februari t/m 8 april 2024 konden inwoners van Amsterdam (en andere belangstellenden) hun mening geven over het voornemen om de kennisgevingstermijn voor demonstraties te verlengen. In totaal zijn er 27 zienswijzen bij de gemeente binnengekomen, waarvan één namens meerdere organisaties die regelmatig demonstraties organiseren in Amsterdam. Van de 27 reacties waren er 26 kritisch op het voorstel, en was er 1 positief.

Alles afwegende is de inschatting dat de zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het voorstel voor APV-wijziging. Een thema dat in zijn algemeenheid in de reacties naar voren komt is de zorg of de ruimere kennisgevingstermijn geen inperking is van het demonstratierecht en dat men denkt niet meer te kunnen demonstreren wanneer men niet tijdig de kennisgeving indient. De meest gelezen zorg gaat over het moeilijker worden van het organiseren van demonstraties op (korte) termijn, wanneer een ruimere meldtermijn geldt. Door in de bestuurlijke reactie in de Nota van Beantwoording te verduidelijken dat men nog steeds kan demonstreren als de kennisgeving niet voor de vereiste termijnen is gedaan en dat de termijn bedoeld is om de politie, gemeente en andere betrokkenen in staat te stellen om voorbereidingen te treffen om de demonstratie te faciliteren, wordt in de Nota van Beantwoording getracht deze zorgen weg te nemen.

Wat tevens naar voren komt in de inspraakprocedure is het belang om communicatie en de meldingsprocedure laagdrempelig te laten plaatsvinden. Om in kaart te brengen hoe dit het best gerealiseerd kan worden zal er contact plaatsvinden met organisatoren van demonstraties, zodat de input kan worden meegenomen in de aanpassing van het kennisgevingsformulier.

2. Raadsvoordracht wijziging APV met verlenging kennisgevingstermijn

Toename demonstraties en complexiteit

De vrijheid van betoging is een grondrecht, daarom is in de Wom gekozen voor een kennisgevingstelsel i.p.v. een vergunningplicht. De termijn voor het indienen van een kennisgeving verschilt per gemeente. De meeste G20-gemeenten hanteren in hun APV een termijn van 48 uur of meer. In Den Haag geldt een termijn van 96 uur en in Rotterdam een termijn van 48 uur. Alleen in Utrecht en Amsterdam is de termijn op dit moment 24 uur, met uitzondering voor weekend en feestdagen. Dat betekent dat een organisator uiterlijk donderdag een demonstratie moet melden, als de organisator zondag wil demonstreren.

Het aantal demonstraties in onze drukke dichtbebouwde hoofdstad is de afgelopen jaren flink toegenomen, van ca. 1000 in 2018 naar ruim 1600 in 2023, en in 2024 tot nu toe ruim 2500. Ook de vorm en context zijn complexer geworden (o.a. vaker dynamisch, versterkte dynamiek door social media, disruptief karakter, massaler, conflicterend). Het uitgangspunt voor demonstraties is in Amsterdam onverminderd dat de uitoefening van dit grondrecht zoveel als mogelijk gefaciliteerd wordt. Dit vraagt echter een steeds grotere inzet en flexibiliteit van de driehoekspartners en in het bijzonder de politie.

De kennisgevingplicht is bedoeld om politie, gemeente en OM in staat te stellen voldoende voorzorgsmaatregelen te treffen om de manifestatie te beschermen en te faciliteren. De huidige kennisgevingstermijn van 24 uur geeft dikwijls onvoldoende tijd voor overleg met de organisatoren van de demonstraties of afstemming met de driehoekpartners voor een gedegen voorbereiding.

Daarnaast is er door de schaarse politiecapaciteit op dit moment niet altijd de mogelijkheid om het demonstratierecht en de rechten en vrijheden van anderen zo optimaal mogelijk te beschermen. Na aanmelding van een demonstratie start de politie met het maken van een risico-inschatting. Dat vraagt om zorgvuldigheid en kost tijd. Een accuraat informatiebeeld is nodig voor het treffen van de juiste maatregelen, ter onderbouwing van eventuele besluitvorming van de driehoek, maar ook om een passende politiecapaciteit vrij te maken voor begeleiding of toezicht op de dag van de demonstratie zelf. Momenteel komt het bijvoorbeeld regelmatig voor dat de politie op het laatste moment agenten uit de wijkteams moet vrijmaken voor last-minute inzet op een demonstratie. Dat is een onwenselijke ontwikkeling. Bij een ruimere voorbereidingstijd is er voor een organisatie ook meer tijd om een goede eigen ordedienst in te richten.

Dam en dynamische demonstraties

Dynamische demonstraties en demonstraties op de Dam vragen om meer voorbereidingstijd dan gemiddeld. Meer dan de helft van alle demonstraties wordt aangemeld op de Dam. In het weekend is het niet ongebruikelijk dat er 7 demonstraties tegelijkertijd plaatsvinden, soms met conflicterende boodschappen. De Dam is al een van de meest levendige plekken waar met name in het weekend veel samenkomt: buitenlandse toeristen, dagjesmensen, winkelend publiek, straatartiesten, ondernemers, bijeenkomsten in het Koninklijk Paleis en evenementen. In toenemende mate is er sprake van concurrerend ruimtegebruik en geluidsoverlast op de Dam. Om alles goed te stroomlijnen zijn gemeente en politie dagelijks bezig om afstemming te zoeken ter voorbereiding op het weekend. Dit heeft zijn weerslag op de andere belangrijke taken van de politie. Mede om de politieorganisatie te ontlasten worden er sinds juni 2023 hosts van de gemeente ingezet op de Dam en worden organisatoren actief geïnformeerd over alternatieve demonstratielocaties in de stad. Verruiming van de kennisgevingstermijn naar 72 uur voor demonstraties op de Dam draagt enerzijds bij aan meer voorbereidingstijd, maar kan demonstranten ook aanmoedigen om een demonstratie elders te organiseren.

Dynamische demonstraties vragen meer voorbereidingstijd dan statische demonstraties. Enerzijds om een geschikte route af te stemmen (soms ter voorkoming van wanordelijkheden), anderzijds omdat meer dan gemiddeld politiebegeleiding of inzet van verkeersregelaars nodig is. Ook kunnen optochten leiden tot omleidingen waardoor openbaarvervoersbedrijven en wegbeheerders moeten

worden betrokken in de voorbereiding. Daarom is ook voor dynamische demonstraties het voorstel de kennisgevingstermijn aan te passen naar 72 uur.

Aanmeldbereidheid en handhaving

Om het melden van een demonstratie laagdrempeliger te maken, wordt het kennisgevingsformulier aangepast. Daarvoor wordt o.a. input gevraagd van organisatoren van demonstraties.

Uitgangspunt blijft dat ook demonstraties die niet of te laat worden aangemeld zoveel mogelijk worden gefaciliteerd. Organisatoren worden wel aangesproken op de kennisgevingsplicht, maar in beginsel wordt voor het niet naleven van die plicht geen sanctie opgelegd. Wel is voorstelbaar dat in geval van een onaangemelde of een te laat aangemelde demonstratie de Wom-belangen (wanordelijkheden, gezondheid, verkeer) eerder in het geding raken en alsnog beperkingen noodzakelijk zijn, omdat van tevoren geen of onvoldoende tijd is geweest om een risico-inschatting te maken, de juiste maatregelen te treffen (bijv. inzet verkeersregelaars) en mogelijk geen adequate politie-inzet beschikbaar is. Ook om die reden is het in belang van de organisator om een demonstratie zo vroeg mogelijk te melden.

Planning

Indien het college instemt wordt de voorgestelde APV-wijziging met de Nota van Beantwoording geagendeerd in de commissie Algemene Zaken van 5 december 2024, waarna het in beginsel in de raadsvergadering van 29 en 30 januari 2025 ter stemming kan worden voorgelegd.

Participatie

Van 26 februari t/m 8 april 2024 heeft inspraak over het voorstel plaatsgevonden. Dit heeft in totaal 27 reacties opgeleverd. Van de 27 reacties waren er 26 kritisch op het voorstel, en was er 1 positief.

Financiële onderbouwing

Overige toelichting

Wijziging van de kennisgevingstermijn en vrijgave voor inspraak hebben geen financiële consequenties.

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-067631	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-067640	Bijlage 1 Concept Nota van beantwoording KGT 061124.docx (msw12)
AD2024-067641	Bijlage 2 Tekstvoorstel wijziging kennisgevingstermijn APV (002).docx (msw12)
AD2024-067645	Advies (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten